

DQQ-M201315

Seat No. _____

M. A. (Sem. II) (CBCS) Examination

May / June - 2015

**Political Science : Paper - 9
(Panchayati Raj in India - II)**

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના: બધા જ પ્રશ્નોનાં જવાબ મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં જ આપવાનાં રહેશે.

- 1 કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો : 14
- (1) પંચાયતીરાજ અને રાજ્ય સરકાર વચ્ચેના સંબંધો ચર્ચો.
- (2) પંચાયતીરાજ ની ચૂંટણીઓમાં રાજકીય પક્ષોની ભૂમિકા ઉપર વિવેચનાત્મક નોંધ લખો.
- (3) તાલુકા પંચાયતની રચના, સત્તા અને કાર્યોની ચર્ચા કરો.
- 2 (અ) કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો : 10
- (1) પંચાયતી રાજની સમસ્યાઓ જણાવો.
- (2) ગ્રામ પંચાયતની રચના, સત્તા અને કાર્યોની ચર્ચા કરો.
- (બ) કોઈ પણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો : 10
- (1) પંચાયતી રાજ અને સત્તાનું વિકેન્દ્રીકરણ પર નોંધ લખો.
- (2) પંચાયતી રાજમાં અધિકારીઓ અને પદાધિકારીઓ વચ્ચેનાં સંબંધો ચર્ચો, તનાવનાં કારણો અને ઉપાયો જણાવો.
- 3 (અ) કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપો. 10
- (1) તાલુકા પંચાયતના પ્રમુખ પર નોંધ લખો.
- (2) પંચાયતીરાજ અને લોકભાગીદારીની ચર્ચા કરો.
- (3) જિલ્લા પંચાયતના પ્રમુખ પર નોંધ લખો.
- (4) ગ્રામ પંચાયતના સરપંચ પર નોંધ લખો.

(બ) કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપો. 10

- (1) જિલ્લા પંચાયતની રચના, સત્તા અને કાર્યો જણાવો.
- (2) જિલ્લા વિકાસ અધિકારીનાં કાર્યો અને સત્તા જણાવો.
- (3) પંચાયતી રાજ અને જ્ઞાતીવાદ પર નોંધ લખો.
- (4) ગ્રામ પંચાયતનાં આવકનાં સાધનો જણાવો.

4 એક કે બે વાક્યોમાં જવાબ આપો: 06

- (1) પંચાયતી રાજની મુખ્ય સમસ્યાઓ કઈ કઈ છે ?
- (2) ગ્રામ પંચાયતના મુખ્ય પદાધિકારી કોણ ગણાય છે ?
- (3) સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાના પિતા તરીકે કોને ઓળખવામાં આવે છે ?
- (4) પંચાયતના અધિકારીઓ ઉપર ખરો અંકુશ કોનો હોય છે ?
- (5) સત્તાના વિકેન્દ્રીકરણ માટે શું જરૂરી છે ?
- (6) સમગ્ર ભારતમાં પંચાયતી રાજનું માળખું કેવું છે ?

5 નીચેના બહુવિકલ્પિય પ્રશ્નોમાં યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો : 10

- (1) સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓને લગતો કયો બંધારણીય સુધારો સંસદે પસાર કર્યો ?
(A) 73મો (B) 75મો
(C) 80મો (D) 82મો
- (2) 'સામુદાયિક વિકાસ યોજના' ની શરૂઆત ક્યારે થઈ ?
(A) 1950 (B) 1952
(C) 1962 (D) 1972
- (3) ગ્રામ વિકાસના કાર્યોની તમામ જવાબદારી કોની છે ?
(A) કલેક્ટર (B) ગ્રામસેવક
(C) ડી. ડી. ઓ. (D) ટી. ડી. ઓ.

- (4) 'લોકશાહીની તાલીમ શાળા છે.'
- (A) સરકાર (B) ધારાસભા
(C) ચૂંટણી (D) સ્થાનિક સરકાર
- (5) ગ્રામ પંચાયતના મુખ્ય વહીવટી કર્મચારી કોણ ગણાય છે ?
- (A) તલાટી-કમ-મંત્રી (B) ચેરમેન
(C) સરપંચ (D) ઉપ-સરપંચ
- (6) જિલ્લા પંચાયતના વહીવટી અધિકારીને કયા નામે ઓળખવામાં આવે છે ?
- (A) કલેક્ટર (B) સેક્રેટરી
(C) ડી.ડી.ઓ. (D) ટી.ડી.ઓ.
- (7) નગરપાલિકાના મુખ્ય વહીવટી અધિકારીને કયા હોદ્દાથી ઓળખવામાં આવે છે ?
- (A) મેયર (B) સભાપતિ
(C) ચીફ ઓફિસર (D) ટી.ડી.ઓ.
- (8) 1907માં સ્થાનિક સંસ્થાઓના વિકાસ માટે કયા પંચની રચના કરવામાં આવી હતી ?
- (A) ચૂંટણીપંચ (B) વેતનપંચ
(C) ગ્રામપંચ (D) શહેરી વિકેન્દ્રીકરણ પંચ
- (9) નીચેનામાંથી કઈ સમસ્યાને પંચાયતની મુખ્ય સમસ્યા તરીકે ગણવામાં આવે છે ?
- (A) સામાજિક અસમાનતા (B) રાજકીય અસમાનતા
(C) આર્થિક અસમાનતા (D) ધાર્મિક અસમાનતા

(10) સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓમાં મહિલાઓ માટે કેટલા ટકા બેઠકો અનાયત હોય છે ?

- (A) 11% (B) 33%
(C) 30% (D) 25%

(11) 'ગ્રામસભા'ના સભ્યો કોણ હોય છે ?

- (A) માત્ર સ્ત્રીઓ (B) માત્ર પુરુષો
(C) તમામ મતદારો (D) પંચાયતના સભ્યો

(12) પ્રાચીન ભારતમાં ગામના વડાને કયા નામથી ઓળખવામાં આવતા ?

- (A) પંચ (B) ગામધણી
(C) ગ્રામ દેવતા (D) ગ્રામણી

ENGLISH VERSION

Instruction : Write all answers in main answer book.

- 1 Give answer of any one. 14
- (1) Discuss the relations between Panchayati Raj and State Government.
- (2) Write a critical note on the role of political parties in elections of Panchayati Raj.
- (3) Discuss the formation, powers and functions of Taluka Panchayat.
- 2 (a) Give answer of any one : 10
- (1) State the problems of Panchayati Raj.
- (2) Discuss the formation, powers and functions of Gram Panchayat.
- (b) Give answer of any one : 10
- (1) Write a note on Panchayati Raj and decentralization of power.
- (2) State the relations between officio and ex-officio in Panchayati Raj and reasons of stretch and suggest its solutions.

- 3 (a) Give answer of any two : 10
- (1) Write a note on the President of Taluka Panchayat.
  - (2) Discuss the Panchayati Raj and Public Partnership.
  - (3) Write a note on the President of Jilla-Panchayat.
  - (4) Write a note on the Sarpanch of Gram Panchayat.
- (b) Give answer of any two : 10
- (1) State the formation, powers and functions of Jilla panchayat.
  - (2) State the functions and powers of district development officer.
  - (3) Write a note on the Panchayati Raj and castism.
  - (4) State the sources of income of Gram Panchayat
- 4 Give answer in one or two lines : 6
- (1) What are the main problems of Panchayati Raj ?
  - (2) Who is the chief ex-officio of Gram Panchayat ?
  - (3) Who is known as the father of local-self Government ?
  - (4) Whose real control is on the Panchayati Officer ?
  - (5) What is necessary for decentralization of power ?
  - (6) How is the structure of the Panchayati Raj in entire India ?
- 5 M.C.Q. – Choose correct option : (any ten) 10
- (1) Which constitutional amendment was passed by the parliament of India regarding the local self-government organizations ?
(A) 73rd (B) 75th
(C) 80th (D) 82nd
  - (2) When was "Community development plan" started ?
(A) 1950 (B) 1952
(C) 1962 (D) 1972

- (3) Who is responsible for all the village development works ?
- (A) Collector (B) Gram Sevak
(C) D.D.O (D) T.D.O.
- (4) "_____ is training school of democracy"
- (A) Government
(B) Legislature
(C) Election
(D) Local Self Government
- (5) Who is the Chief Administrative Personnel of Gram Panchayat ?
- (A) Talati-cum-mantri
(B) Chairman
(C) Sarpanch
(D) Deputy Sarpanch
- (6) By which name is the Administrative office of Jilla-Panchayat is known ?
- (A) Collector (B) Secretary
(C) D.D.O. (D) T.D.O.
- (7) Who is the chief administrative head of the Municipality ?
- (A) Mayor (B) Sabhapati
(C) Chief Officer (D) T.D.O.
- (8) Which commission was established for development of local self government in 1907 ?
- (A) Election Commission
(B) Pay Commission
(C) Gram Panch
(D) Urban decentralies Commission

- (9) Which of the following is recognized as the main problem of panchayat ?
- (A) Social inequality
  - (B) Political inequality
  - (C) Economic inequality
  - (D) Religion inequality
- (10) How many percentage of seats are reserved for women in Local Self-goverment ?
- (A) 11%
  - (B) 33%
  - (C) 30%
  - (D) 25%
- (11) Who are the members of "Gram Sabha" ?
- (A) Only women
  - (B) Only gents
  - (C) All voters
  - (D) Members of panchayat
- (12) By which name was the head of the village known in ancient India ?
- (A) Panch
  - (B) Gramdhani
  - (C) Gram Devta
  - (D) Gramni
-